

ייסורין צורך שלמות

(דברים שהשמעתי במסיבת ברית מילה לבנם של אנדרו ודינה מנדס, ונכדו של הרמן מרקין, בביהכנ"ס המרכז היהודי)

איתא בגמ' קדושין דף ס"ו ע"ב, תניא, בעל-מום שעבד עבודתו פסולה, מנלן?... "לכן אמור הנבי נותן לו את בריתי שלום", כשהוא שלם ולא כשהוא חסר. והא שלום כתיב? א"ר נחמן, וי"ו קטיעא הוא.

והנה מזה פרדוכס נפלא: רק כשיש וי"ו קטיעא יכול אדם להגיע לידי שלימות. הדרך לשלמות -- ע"י פגימה וחסרון. אם יש לך אדם השרוי כולו בשלום, חזקה עליו שאינו שלם. אדם שאינו מודע לחסרון, לפגם, ואינו מוכן לקבל על עצמו ייסורים, גם השלמות לא תהיה מנת חלקו. וידוע הפתגם החסידי: "אין לך לב שלם כלב נשבר".

והנה מה שאמרנו לגבי ברית כהונה תופסים גם לגבי ברית מילה. כריתת בשר הערלה עומדת במקום וי"ו קטיעא כהדרך הכי-בטוחה לשלמות.

חלוקים הם בני אשכנז ובני ספרד אם מברכים ברכת שהחיינו בברית מילה. הספרדים נוהגים כפסקו של הרמב"ם שמברכים ברכת הזמן, ואילו האשכנזים נגזרים אחרי הגאונים שסוברים שאין לברך שהחיינו בברית מילה. וטעמם עמם: שהחיינו באה על השמחה, ומשום צער דינוקא אין השמחה שלימה ולכן אין מברכים אותה.

ומה טעם שבני ספרדים כן מברכים שהחיינו? האם לב אבן להם, שאין רגישים לצער דינוקא? ונראה שהתשובה היא כפי מה שאמרנו: ברית מילה כברית כהונה בנויה על יסוד הוי"ו קטיעא. כאב כריתת הערלה, צער דינוקא כשהוא מתבוסס בדמיו, הייסורים של היהודי בראשית דרכו, הם לא רק הכנה לחיי השלימות אלא חלק בלתי-נפרד של בקשת השלימות, ואשר על כן "צער דינוקא" הוא חלק של השמחה עצמה, שמחת היגיעה להשיג את השלימות הגופנית והרוחנית שהיא בהישג יד כל אדם שאינו חס על רגשותיו ומקבל על עצמו באהבה את הוי"ו הקטיעא, צער דינוקא.

מעניין, שבארץ ישראל נוהגים אפילו האשכנזים לברך שהחיינו בברית מילה וכפסקו של הרמב"ם. והלא דבר הוא: אין א"י נקנית אלא על-ידי ייסורים...

הרך הנימול בא לעולם מרובה בזכויות: אבא ואמא... נכד להרמן ואולה מרקין המפורסמים בקהילתנו... בין לד"ר יצחק ברויער ז"ל... ונושא שמו של אבי הסבתא שלו, ר' ליב מירקין ז"ל... נוסף לזה: הרך הנמול הריהו יורש לשתי המסורות גם יחד, של ספרד ושל אשכנז. ולפיכך זוהי הברכה הכפולה שאנו מאצילים על ראשו -- רגישות לצער כל יחיד ויחיד, והבטחון שצער זה של כריתת הברית תהיה הצער הכי-גדול שיסבול לאורך כל חייו עמוע"ש, וכך יגיע

לידי שלמות בגופו בממונו ובתורתו...